

Sygn. akt VIII Ga 163/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący - SSO Piotr Sałamaj

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2018 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym w postępowaniu uproszczonym

sprawy z powództwa (...) 1 Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego w W.

przeciwko K. Ł.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum

w S. z dnia 27 lipca 2015 r., sygn. akt X GC 365/14

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w sprawie w zakresie rozprawy z dnia 27 lipca 2015 r. i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Szczecin-Centrum w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

SSO (...)

Sygn. akt VIII Ga 163/17

UZASADNIENIE

W dniu 14 czerwca 2013 r. powód (...) 1 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny w W. wniósł do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko K. Ł. o zapłatę 4.054,39 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu oraz kosztami postępowania. Uzasadniając żądanie pozwu powód wskazał, że strona pozwana była związana z pierwotnym wierzycielem umową, której przedmiotem było świadczenie usług telekomunikacyjnych, jednak pozwana nie uiściła należności za ich świadczenie. Powód wskazał, że wierzytelności objęte pozvem a wynikające z przywołanej umowy nabył na podstawie umowy przelewu wierzytelności zawartej z (...) spółką z o.o. Powód podał, że dochodzona wierzytelność została ujawniona w księdze rachunkowej Funduszu, natomiast na wartość przedmiotu sporu składa się: kwota 3.681,63 zł stanowiąca nieuiszczoną wartość ekwiwalentu za dostarczone usługi telekomunikacyjne; 235,08 zł – stanowiąca odsetki ustawowe naliczone przez pierwotnego wierzyciela liczone od dnia następnego po dniu wymagalności każdej z faktur do dnia 25 lutego 2013 r. oraz kwota 137,68 zł obejmująca skapitalizowane odsetki ustawowe liczone od należności głównej od dnia 26 lutego 2013 r. do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu.

W dniu 5 października 2013 r. Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Pozwana wniosła sprzeciw od przedmiotowego nakazu zapłaty zaskarżając go w całości, wnosząc o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania. Pozwana przyznała, że zawarła w dniu 4.10.2008 r. umowę o świadczenie usług telekomunikacyjnych z (...) spółką z o.o., która została przedłużona aneksem do dnia 4.04.2014 r. Pozwana podniosła, że od momentu przedłużenia umowy opłaty za świadczone usługi naliczone były niezgodne z jej warunkami, z uwagi na co pozwana wielokrotnie składała reklamacje żądając szczegółowego rozliczenia faktur za świadczone usługi począwszy od sierpnia 2011 r., żądała także wprowadzenia blokad połączeń przychodzących i wychodzących do czasu wyjaśnienia i rozliczenia wysokości naliczanych przez operatora opłat. Pozwana wskazała, że opłata miesięczna ustalona została na kwotę 110 zł netto powiększone o kwotę podatku VAT, mimo to pierwotny wierzyciel obciążał ją opłatami w wysokości wielokrotnie tę kwotę przewyższającymi.

Wyrokiem z dnia 27 lipca 2015 r. (sygn. akt X GC 365/14) Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie zasądził od pozwanej K. Ł. na rzecz powódki (...) 1 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą w W. kwotę 4.054,39 zł z ustawowymi odsetkami od 14 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 668 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Pozwana zaskarżyła apelacją powyższy wyrok w całości, stawiając orzeczeniu zarzut nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.) poprzez pozbawienie strony pozwanej w postępowaniu przed Sądem I instancji możliwości obrony swych praw, albowiem na skutek uchybień procesowych pozwana nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu, a skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach.

Mając to na uwadze pozwana wniosła o:

1. uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, przy rozstrzygnięciu o kosztach postępowania apelacyjnego jako części kosztów procesu;

ewentualnie o:

2. zmianę zaskarżonego wyroku w jego pkt. I. poprzez oddalenie powództwa w całości oraz w pkt. II. poprzez obciążenie kosztami postępowania pierwszoinstancyjnego stroną powodową,

3. przyznanie pozwanej od powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego,

4. zwolnienie pozwanej od kosztów sądowych w całości, a w szczególności od opłaty sądowej od apelacji.

W uzasadnieniu pozwana podniosła, że doręczonym dnia 23.09.2015 r. pismem została zawiadomiona, że w sprawie X GC 365/14 wydano w dniu 27 lipca 2015 r. orzeczenie, mimo iż pozwana – w związku z doręczonym jej przez Sąd dnia 14.07.2015 r. pismem powódki z 28.04.2015 r. wraz z zobowiązaniem do złożenia pisma przygotowawczego w terminie 14 dni celem ustosunkowania się do twierdzeń zawartych w tym piśmie – złożyła w określonym przez Sąd terminie pismo sądowe połączone z wnioskiem o ustanowienie dla pozwanej pełnomocnika z urzędu i z wnioskiem o przedłużenie określonego terminu do złożenia pisma przygotowawczego, zaś o terminie rozprawy sądowej wyznaczonej na 27.07.2015 r. nie została pozwana zawiadomiona przez Sąd w żaden sposób. Sąd wydał skarżone orzeczenie, bez zawiadomienia pozwanej o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 27.07.2015 r., z pominięciem wniosku pozwanej o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z jej przesłuchania w charakterze strony na okoliczność warunków umowy, z której roszczenie swe wywodzi strona powodowa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przedmiotowa sprawa została rozpoznana w postępowaniu uproszczonym, regulowanym przepisami art. 505¹ - 505¹³ k.p.c. Sąd Odwoławczy nie przeprowadzał postępowania dowodowego, zatem zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c. uzasadnienie niniejszego orzeczenia powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Apelacja okazała się uzasadniona.

Zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. W rozpatrywanej sprawie Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że postępowanie przeprowadzone przez Sąd Rejonowy objęte jest częściowo nieważnością postępowania z uwagi na pozbawienie pozwanej możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

Przepis artykułu 379 pkt 5 k.p.c. przewidujący nieważność postępowania w przypadku pozbawienia strony możliwości obrony swych praw gwarantuje stronie prawo korzystania z przywilejów procesowych, a tym samym zapewnia jej konstytucyjne prawo do sądu i związane z nim prawo do obrony. W prawidłowo prowadzonym postępowaniu strona w granicach zakreślonych przepisami prawa ma bowiem wiedzę na temat toczącego się postępowania oraz ma możliwość podnoszenia twierdzeń i zgłaszania dowodów na ich poparcie. Nieważność z art. 379 pkt 5 k.p.c. zachodzi więc wtedy, gdy możliwości obrony swych praw została pozbawiona strona procesu (uczestnik w postępowaniu nieprocesowym).

W orzecznictwie podkreśla się nadto, że pozbawienie strony możliwości obrony należy oceniać przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy i nie należy go wiązać wyłącznie z sytuacją całkowitego wyłączenia strony od udziału w sprawie. Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w procesie oznacza natomiast sytuację, w której sąd nie powinien w ogóle przystępować do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Chodzi tu niewątpliwie o takie uchybienia procesowe popełnione przez sąd, które w praktyce uniemożliwiają stronie podjęcie stosownej obrony, zwłaszcza gdy nie miała ona możliwości usunięcia skutków tych uchybień na następnych rozprawach poprzedzających wydanie wyroku w danej instancji (vide wyroki Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2002 r., V CKN 1057/00; z 23 listopada 2004 r., I CK 226/04). Wyjaśnić przy tym należy, że niemożność obrony swych praw nie musi istnieć w ciągu całego postępowania przed sądem pierwszej instancji, lecz znaczenie ma to, czy występowała ona przy orzekaniu i w postępowaniu bezpośrednio poprzedzającym wydanie orzeczenia.

W celu ustalenia, czy miało miejsce pozbawienie strony możliwości działania, należy więc kolejno zbadać, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, następnie, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość strony do podjęcia stosownych działań w postępowaniu, a także, czy bez względu na te uchybienia strona mogła bronić swych praw w postępowaniu.

W rozważanej sprawie, w której wydany został nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, zaskarżony przez pozwaną i na skutek tego sprzeciwu sprawa została przekazana do Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie, powód złożył pismo procesowe z 22.07.2014 r. wraz z pozwem na urzędowym formularzu oraz szeregiem załączonych dowodów na poparcie powództwa (k. 24-54). Pismo to zostało doręczone pozwanej w dniu 4.11.2014 r., a zarządzeniem z dnia 30.01.2015 r. wyznaczony został termin rozprawy na dzień 27 lipca 2015 r. z jednoczesnym doręczeniem pełnomocnikowi powoda odpisu sprzeciwu od nakazu zapłaty z zobowiązaniem do ustosunkowania się do jego treści (k. 59). Pozwana została wezwana na rozprawę celem przesłuchania w charakterze strony. Powyższe zarządzenie zostało wykonane w dniu 7.04.2015 r. i w zakreślonym terminie powód złożył pismo datowane na 28.04.2015 r. - „Odpowiedź na sprzeciw” wraz z dalszymi dowodami. Zarządzeniem z 29.06.2015 r. Przewodniczący w Sądzie Rejonowym polecił doręczyć pozwanej pismo powoda z 28.04.2015 r. wraz z zobowiązaniem złożenia pisma przygotowawczego w terminie 14 dni celem ustosunkowania się do twierdzeń zawartych w tym piśmie – pod rygorem pominięcia spóźnionych twierdzeń i dowodów. Odpis powyższego zarządzenia wraz z pismem powoda pozwana odebrała w dniu 14.07.2015 r. (k. 80), zatem termin do ustosunkowania się upływał w dniu 28.07.2015 r.

Na rozprawie w dniu 27 lipca 2015 r. nikt się nie stawił, a Przewodniczący stwierdził, że pozwana została wezwana prawidłowo - w sposób zastępczy przez awizo. Sąd Rejonowy dopuścił dowody z dokumentów, w tym złożonych przy piśmie powoda z 28.04.2015 r., pominał dowód z przesłuchania stron (patrz protokół rozprawy k. 81) i wydał wyrok uwzględniający w całości powództwo.

W dniu 29.07.2015 r. do biura podawczego Sądu Rejonowego wpłynęło pismo procesowe pozwanej datowane na 27.07.2015 r. i tego dnia nadane na poczcie, w którym pozwana – podtrzymując dotychczasowe zarzuty i

twierdzenia oraz zgłoszone na ich poparcie dowody – wniosła o: oddalenie powództwa, ustanowienie dla niej radcy prawnego z urzędu i przedłużenie określonego dla niej 14-dniowego terminu do ustosunkowania się do twierdzeń zawartych w piśmie procesowym powoda z 28.04.2015 r. do czasu prawomocnego rozpoznania wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu. Pozwana podtrzymała też wniosek o swoje przesłuchania, a na wypadek nieuwzględnienia jej stanowiska w całości lub w części, wniosła o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania przy zastosowaniu art. 102 k.p.c.

O fakcie wydania wyroku pozwana dowiedziała się na skutek zarządzenia Przewodniczącego z 26.08.2015 r., którym jednocześnie stwierdzono prawomocność wyroku z 27 lipca 2015 r. W dniu 30.09.2015 r. pozwana złożyła apelację wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu.

W ocenie Sądu Okręgowego data odbioru przez pozwaną pisma powoda z 28.04.2015 r. wraz z zobowiązaniem do ustosunkowania się do jego treści stanowiła przeszkodę do procedowania na rozprawie w dniu 27 lipca 2015 r., gdyż nie upłynął jeszcze określony pozwanej termin (a jak wiadomo swoje pismo pozwana złożyła w terminie), obligującą Sąd pierwszej instancji do odroczenia rozprawy. Dodatkowo pozwana nie stawiała się na rozprawę, będąc wezwaną celem przesłuchania (na jej wniosek) za pośrednictwem awizowanej przesyłki, co również powinno wywołać ostrożność Sądu w zamykaniu pierwszego i jedyne terminu rozprawy oraz wyrokowaniu. Co prawda Sąd Okręgowy w Szczecinie, rozpoznając zażalenie pozwanej na postanowienie o odrzuceniu jej apelacji, w postanowieniu z dnia 20 września 2016 r. (sygn. akt VIII Gz 268/16) stwierdził prawidłowość awizowania przesyłki zawierającej wezwanie pozwanej na rozprawę, a więc prawidłowość doręczenia zastępczego. Ale jednocześnie Sąd Okręgowy zauważył, że w okresie, w którym wezwanie na rozprawę dla pozwanej było doręczane, a następnie awizowane, jej stan zdrowia (udokumentowany zaświadczeniami lekarskimi) nie pozwalał na jakiegokolwiek zatrudnienie i mógł być przyczyną nieodebrania korespondencji. Ponadto była to jedyna przesyłka nieodebrana przez pozwaną. Mając to na uwadze Sąd Okręgowy uchylił postanowienie o odrzuceniu apelacji pozwanej, a następnie Sąd Rejonowy - po jej wysłuchaniu – przywrócił pozwanej termin do wniesienia apelacji.

Niezależnie od tego, że nie upłynięcie jeszcze terminu do ustosunkowania się pozwanej do stanowiska procesowego powoda i nowych dowodów, stanowiło wystarczającą i obligującą Sąd podstawę do odroczenia rozprawy w dniu 27 lipca 2015 r., to kwestia braku upływu terminu do zajęcia stanowiska przez pozwaną stanowiła ważną przyczynę uzasadniającą odroczenie rozprawy (art. 156 k.p.c.). Za ważne przyczyny uzasadniające odroczenie rozprawy, o których mowa w art. 156 k.p.c. uważać należy bowiem okoliczności, których nieuwzględnienie doprowadziłoby do naruszenia zasad postępowania, np. równości stron, zapewnienia im możliwości realizacji ich uprawnień procesowych, w tym wykazania swoich twierdzeń, czy też dążenia do ustalenia prawdy materialnej, tj. art. 3 k.p.c. (Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I, red. H. Dolecki, LEX 2013). Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku i postanowienia wydanego na rozprawie w dniu 27 lipca 2015 r., pominięcie dowodu z przesłuchania pozwanej wynikało z jej niestawiennictwa, mimo prawidłowego wezwania na termin, choć zaistniały inne okoliczności, które procedowanie i wyrokowanie w dniu 27 lipca 2015 r. czyniły przedwczesnym.

W ocenie Sądu Okręgowego brak odroczenia rozprawy w dniu 27 lipca 2015 r., pomimo braku podstaw do przyjęcia, że upłynął pozwanej termin na złożenie pisma ustosunkowującego się do twierdzeń powoda i nowych dowodów, skutkowało tym, że Sąd pierwszej instancji przeprowadzając postępowanie dowodowe pod nieobecność pozwanej, pomijając dowód z jej przesłuchania oraz uniemożliwiając jej złożenie wniosku o pełnomocnika z urzędu przed zamknięciem rozprawy, pozbawił pozwaną możliwości udowodnienia swoich racji i obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Co prawda pozwana jest z wykształcenia i zawodu prawnikiem (radcą prawnym), a więc osobą obeznaną z procedurą cywilną, ale ówczesny stan jej zdrowia uniemożliwiał samodzielne podjęcie czynności procesowych, a w związku z nieodebraniem wezwania na rozprawę pozwana nie zdawała sobie sprawy, że złożyła pismo procesowe już po zamknięciu rozprawy i wyrokowaniu. Jej wolą było podjęcie dalszej obrony przed roszczeniem strony powodowej, ale przy pomocy profesjonalnego pełnomocnika. Jednakże zamknięcie rozprawy przed upływem terminu do ustosunkowania się do twierdzeń i dowodów powoda sprawiło, że została ona pozbawiona możliwości obrony swoich praw, w szczególności, że było to jedyne posiedzenie jawne przed Sądem pierwszej instancji.

Konkludując należy wskazać, że skoro w sprawie wystąpiła nieważność postępowania, to na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. konieczne było orzeczenie o uchyleniu zaskarżonego orzeczenia i zniesieniu postępowania przed Sądem Rejonowym w zakresie, w jakim jest ono dotknięte nieważnością, a więc w zakresie rozprawy w dniu 27 lipca 2015 r., po której zamknięciu wydany został zaskarżony wyrok, co sprawiło, że pozwana nie miała możliwości podjęcia działań zmierzających do uzyskania pełnomocnika z urzędu i przy jego pomocy pełnego odniesienia się do roszczeń pozwu oraz przywołanych na jego poparcie dowodów.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy rozpatrzy wniosek pozwanej o przedłużenie terminu do ustosunkowania się do pisma strony powodowej (vide pkt 3. pisma pozwanej z 27.07.2015 r.), a następnie wezwie pozwaną na rozprawę celem jej przesłuchania i ewentualnie pominie ten dowód jeżeli pozwana nie stawi się bez usprawiedliwienia nieobecności w sposób przewidziany przepisami Kodeksu postępowania cywilnego. Dopiero po spełnieniu tych warunków możliwe będzie merytoryczne rozpoznanie sprawy.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.

SSO (...)